

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุ กับความต้องการของประชาชน

วันวิสา หนูหอม*

บทคัดย่อ

การทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลนั้นจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นจึงทำการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านบทบาท ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ ปัจจัยด้านการย้ายถิ่นฐาน และเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้อง ระหว่างยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุกับความต้องการของประชาชน โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 378 ตัวอย่าง แล้ววิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาระดับความต้องการของประชาชน โดย t -test Independent Groups และ One-way Anova เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการของประชาชนในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านบทบาท ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ ปัจจัยด้านการย้ายถิ่นฐาน และใช้ Cohen's Kappa สำหรับการวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ที่กำหนดโดยเทศบาลกับความต้องการของประชาชน ผลการวิจัย พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอันดับแรก จากการวิเคราะห์ พบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติของความต้องการของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุตามปัจจัยด้านอายุ อาชีพหลัก และชุมชน และจากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุ ที่กำหนดโดยเทศบาลกับความต้องการของประชาชน พบว่าตรงกันในเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาอาชีพ แต่ภาพรวมจากการใช้สถิติ Kappa ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.000 อธิบายได้ว่าความต้องการของประชาชนและยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นควรมีการปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้ไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ : แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เทศบาล ความต้องการของประชาชน

* อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (สาขาการปกครองท้องถิ่น)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Strategic Development Plan and Local Resident's Needs of Banpru Municipality

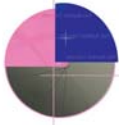
Wanwisa Nuhom*

Abstract

The Conduct of the strategic plan to develop the municipality, information of residents' needs is required. Therefore, the objectives of this study were to analyze needs of people for the development of Banpru Municipality according to their personal factors, role factors, area factors, and migration factors, and to analyze the accordance between the strategic development plan of Banpru Municipality and the residents' needs. The subjects of this survey research were 378 residents. Percentage, mean and standard deviation were used in analyzing the levels of residents' needs; *t*-test, independent groups; one-way Anova were used in comparing the residents' needs for the strategic development plan of Banpru Municipality according to their personal factors, role factors, area factors, and migration factors; and Cohen's Kappa was used in analyzing the accordance between the strategies set by the municipality and residents' needs. The results of the study revealed that most residents needed strategies for promoting and developing education, sports, religions, art and culture, traditions and local wisdom, which were ranked first. The analysis of the differences in the needs of the residents for developing Banpru Municipality at statistical significance of not over 0.05 showed that the factors with differences at statistical significance of not over 0.05 were age, main occupation, and community. The analysis of the accordance between the strategies set by the municipality and residents' needs revealed that the needs were in accordance in the strategies for developing economy and occupations but as a whole, according to Kappa's accordance, there was no accordance between the strategies set by Banpru Municipality and residents' needs. Therefore, there should be improvement of the strategic plan to satisfy residents' needs in the same direction.

Keywords : Strategic development plan Municipality Local residents' needs

* Public Administration (Local Administration) Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Nakhonsri Thammarat University.

บทนำ

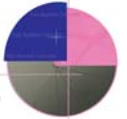
ปัจจุบันมีการประกาศใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งกำหนดให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยท้องถิ่นสามารถที่จะพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้พัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ (1) เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของรัฐมีการกระจายอำนาจรวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานในการให้บริการสาธารณะไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงาน และการให้บริการสาธารณะของรัฐมีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถตอบสนองต่อปัญหา และความต้องการของประชาชนได้

การวางแผนในระดับเทศบาลถือเป็นการวางกรอบในการสนับสนุนการบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการสาธารณะเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัวทั่วถึง และตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้นแผนพัฒนาเทศบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน อีกทั้งยังเป็นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต (3) แต่กระนั้นก็ต้องอยู่บนฐานความต้องการของประชาชน อีกทั้งตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2541 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการวางแผนพัฒนาโดยจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนา 3 ปี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจสำคัญในการปฏิบัติงาน

เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น และการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชน ในการกำหนดแผนพัฒนาเทศบาลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความเจริญเติบโตของชุมชน และสภาพสังคมโดยมุ่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพื่อสนองตอบต่อปัญหา และความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง อันส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีทิศทาง

อีกทั้งแนวคิดของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในสังคม (Collaborative Effort) ภายใต้หลักการที่สำคัญคือการร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมพัฒนาตามบทบาท (4) โดยเน้นให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการวิจัย และพัฒนาเพื่อสะท้อนต่อความต้องการของชุมชน รวมทั้งยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (5) ดังนั้นการวางแผนพัฒนาของเทศบาลจึงเป็นการกำหนดทิศทางในอนาคตบนพื้นฐานที่ตรงกับปัญหาความต้องการของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งเทศบาลทุกแห่งต้องเร่งกำหนดทิศทางการพัฒนาของตนเองอย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับจุดมุ่งหมายการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงาน โครงการของเทศบาลมีทิศทางที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การวิจัยนี้ได้นำเทศบาลเมืองบ้านพุมมาเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเทศบาลเมืองบ้านพุมมีการเปลี่ยนแปลงในการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง

ดังในอดีตที่พบว่าเทศบาลเมืองบ้านพรุ มีสถานภาพเป็นสุขาภิบาลบ้านพรุ ในปี พ.ศ. 2508 ต่อมาได้มีการยกฐานะเป็นเทศบาล ตำบลบ้านพรุ ตามพระราชกฤษฎีกาปี พ.ศ. 2536 และยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองบ้านพรุ ปีพ.ศ. 2545 (6) ภายในระยะเวลา 9 ปี จากเทศบาลตำบลได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง อีกทั้งภายหลังได้มีการจัดตั้งชุมชนเพิ่มขึ้น ซึ่งจากเดิมมีจำนวนชุมชน 10 ชุมชนเป็น 14 ชุมชนเนื่องจากบางชุมชนมีจำนวนประชากรที่แตกต่างกันมาก ทางเทศบาลจึงได้การจัดตั้งและแบ่งแนวเขตโดยคำนึงถึงจำนวนประชากรในชุมชน

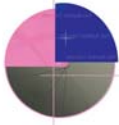
จากแนวคิดในการศึกษาเรื่องแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุกับความต้องการของประชาชนที่เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อสะท้อนถึงปัญหาและความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ เพื่อให้ผลการศึกษาเป็นแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ตรงกันกับความต้องการของประชาชน โดยที่มีการให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามากที่สุด ดังนั้นสมมติฐานการวิจัยคือ ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการในยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นอันดับแรก ประชาชนมีความแตกต่างทางด้านปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านบทบาท ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ และปัจจัยด้านการย้ายถิ่นฐาน มีความต้องการในการพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุแตกต่างกัน และยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุ มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน อยู่ในระดับปานกลางจึงทำการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านบทบาท ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ ปัจจัยด้านการย้ายถิ่นฐาน

และวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุกับความต้องการของประชาชนทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและวางรูปแบบในการพัฒนาภายใต้บริบทของชุมชน

วิธีการ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยสำรวจความต้องการของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านพรุทั้งหมด 14 ชุมชน (ข้อมูล ณ 31 มิถุนายน 2549) โดยใช้การสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) ตามการกระจายตัวตามสภาพภูมิศาสตร์ แบ่งกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชุมชนซึ่งทำการเก็บ ชุมชนละ 27 ตัวอย่าง จำนวนตัวอย่าง 378 ครั้วเรือน คำนวณหาช่วงที่จะใช้ในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling interval) จากอัตราส่วนระหว่างจำนวนหน่วยทั้งหมดในประชากรและขนาดตัวอย่างที่ใช้ ดังนั้นช่วงที่จะใช้ในการสุ่มตัวอย่างประมาณ 17 สุ่มหาตัวเลขตั้งต้น (Random Start) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ใช้วิธีการจับฉลากถนในชุมชนนั้นว่าจะใช้ถนัดสายใดในการเก็บข้อมูลก่อน โดยกำหนดให้ครั้วเรือนแรกของถนที่จับฉลากได้หมายเลขตัวอย่างเริ่มต้นเป็นครั้วเรือนที่ 1 แล้วนับตามช่วงที่ใช้ในการสุ่มที่คำนวณจนครบจำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้ทั้ง 14 ชุมชนและพิจารณาลำดับความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลจากคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองบ้านพรุ ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล และหัวหน้าส่วนราชการ รวม 17 ท่าน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Judgmental of Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับประชาชน และแบบสอบถามสำหรับเทศบาล

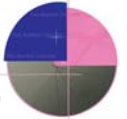
ที่มีโครงสร้างแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลเศรษฐกิจสังคม ระดับความต้องการของประชาชนทั้ง 7 ยุทธศาสตร์ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงจากอาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วย่นำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยนำไปทดสอบกับประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่จำนวน 30 ชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.9524 ถือว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือแล้วนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลประชาชนเทศบาลเมืองบ้านพรุจำนวน 378 ครั้วเรือนนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องแล้วประมวลผลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ศาสนา อายุ อาชีพหลัก ด้วยค่าร้อยละหารระดับความต้องการของประชาชนด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการของประชาชนด้วยค่า t -test F -test หากพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นำไปทำการเปรียบเทียบรายคู่ และใช้ Cohen's Kappa สำหรับการวิเคราะห์ ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์เทศบาลเมืองบ้านพรุกับความต้องการของประชาชน

ผล

ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 65.3 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 90.2 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 34.7 มีอายุ 30-41 ปี และร้อยละ 36.5 จบชั้นมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 20.6 มีอาชีพเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่มีตำแหน่งในชุมชน อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่พาณิชยกรรม มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่และอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลา 18-32 ปี

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของความต้องการในแต่ละกิจกรรม พบว่าประชาชนมีความต้องการในการพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุภาพรวมอยู่ใน "ระดับสูง" มีค่าเฉลี่ย 3.88 และมีความต้องการทุกยุทธศาสตร์ใน "ระดับสูง" โดยประชาชนให้ความสำคัญในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นลำดับแรก มีค่าเฉลี่ย 3.96 รองลงมาคือยุทธศาสตร์การเมือง การปกครอง ตามหลักการบริหารจัดการที่ดี และยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ย 3.91 และ 3.90 ตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ศาสนา และระดับการศึกษา ปัจจัยด้านบทบาทคือตำแหน่งในชุมชน ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่คือลักษณะชุมชน และปัจจัยด้านการตั้งถิ่นฐาน ได้แก่ ภูมิลำเนาเดิม และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างของความต้องการในยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุตามกลุ่มย่อยแต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.120 0.763 0.470 0.360 0.253 และ 0.289 ตามลำดับ) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุและอาชีพหลัก ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ คือชุมชนที่แตกต่างกันมีความต้องการในการพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (p -value = 0.049 0.022 และ 0.000 ตามลำดับ) จากการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอายุ 18-29 ปี มีความต้องการยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลมากกว่าผู้ที่อายุ 30-41 ปี 42-53 ปี 54-65 ปี ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพหลักที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา มีความต้องการยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลมากกว่าผู้ที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย รับจ้าง/แรงงานทั่วไป เกษตรกรรม

และพนักงานบริษัท/รัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ ในด้านปัจจัยลักษณะพื้นที่คือชุมชนพบว่า ชุมชน มีสภิตบ้านโปะหมอมีความต้องการยุทธศาสตร์ การพัฒนาเทศบาลมากกว่าทุกชุมชน สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานของความแตกต่าง

จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุที่กำหนดโดยเทศบาลกับความต้องการของประชาชนพบว่า ตรงกันในเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แต่ภาพรวมจากการใช้สถิติ Kappa ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.000 อธิบายได้ว่าความต้องการของประชาชนและ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุ ไม่เป็นไปทิศทางเดียวกัน

วิจารณ์

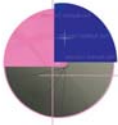
การวิจัยพบว่าประชาชนมีความต้องการใน ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอันดับ 1 ไม่ตรงกับ การศึกษาของเรื่องเดช ศรีวรรณ และจิรพรรณ ชีรานนท์ (7) พบว่าความต้องการของประชาชน ลำดับที่ 1 คือต้องการถนนติดต่อภายนอกตำบล ส่วนลำดับที่ 2 คือต้องการโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษา อาจเนื่องมาจากสภาพพื้นที่ของทางเทศบาล เมืองบ้านพรุในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะ ถนนมีการพัฒนาที่ค่อนข้างสมบูรณ์ มีถนนตัดผ่าน เชื่อมระหว่างซอยเป็นแบบถนนหมากรุก จึงไม่มี

ความต้องการในเรื่องนี้เป็นอันดับแรก และ ไม่ตรงกับ อนันต์ เกตุวงศ์ (8) พบว่า ชาวบ้าน ส่วนใหญ่มีความต้องการที่ คล้ายคลึงกัน ในด้านปัจจัยการผลิต และต้องการ มีงานทำ ความต้องการรองลงมาคือ เรื่อง สุขภาพอนามัย ได้แก่ ต้องการน้ำสะอาดไว้ดื่ม ยารักษาโรค สถานเอนกมัย อาจเนื่องจากสภาพพื้นที่มีเขต การติดต่อเทศบาลนครหาดใหญ่ อีกทั้งอยู่ใน เขตอำเภอหาดใหญ่ จึงมีความสะดวกในการรับ บริการต่าง ๆ ประชาชนส่วนใหญ่ทำงานนอกพื้นที่ เทศบาลเมืองบ้านพรุรองรับในเรื่องที่อยู่อาศัย อันเกิดจากการขยายตัวของ อำเภอหาดใหญ่ และตรงกับการศึกษาของ วราภรณ์ วังโย¹ พบว่า ประชาชนมีความต้องการให้เกิดการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาที่ตนเองและชุมชนประสบ อยู่เป็นสำคัญ ความต้องการที่มากที่สุด คือ ความต้องการ พัฒนาด้านการบริการ ด้านพื้นฐาน ได้แก่ ประปา ถนน โทรศัพท์ ที่พักผ่อน รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ต้องการตลาด อาชีพเสริม หรือแหล่งงานในชุมชน และต้องการ พัฒนา รวมทั้งแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม อาจเนื่อง มาจากในพื้นที่ยังมีปัญหาในรายละเอียดปลีกย่อย เช่น บางพื้นที่ ยังมีปัญหาในเรื่องน้ำประปา ถนน ตรอกซอยยัง เป็นหลุมเป็นบ่อ ประชาชน บางส่วนจึงต้องการ ให้เข้ามาปรับปรุงและพัฒนา

นอกจากนี้ผลการวิจัยตรงกับการศึกษา ของนิยม รอดเนียม² พบว่าด้านการศึกษาและ

¹ วราภรณ์ วังโย: แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนโดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาสุขาภิบาลเจ้าเจ็ด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนและเมืองมหาดบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 193-210, 2540.

² นิยม รอดเนียม: ความต้องการของประชาชนในการรับบริการชุมชนและให้การสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดศรีสะเกษ, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 122-135, 2529.

สุขภาพอนามัย ประชาชนมีความต้องการค่อนข้างมากส่วนด้านเศรษฐกิจ และการประกอบอาชีพ ด้านศิลปวัฒนธรรมและศาสนา ประชาชนมีความต้องการในระดับมากและค่อนข้างมาก อาจเนื่องมาจากในพื้นที่ของเทศบาลยังไม่มีโรงพยาบาล ต้องไปรับบริการในเขตพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนด้านเศรษฐกิจนั้นเนื่องจากยังเป็นพื้นที่ใหม่ซึ่งไม่มีย่านการค้าเหมือนกับในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่และตรงกับการศึกษาของภาควิชาการออกแบบและวางแผนชุมชนเมือง (9) ศึกษาเรื่องความต้องการของประชากรชุมชนบางเขน พบว่าประชากรในเขตบางเขนมีความต้องการในเรื่องต่างๆ ได้แก่ 1) การปรับปรุงโครงข่ายของถนน 2) การแก้ไขปัญหาการจราจร 3) ดูแลรักษาคลอง 4) การควบคุมหมู่บ้านจัดสรรและชุมชนแออัด 6) สวนสาธารณะและสนามกีฬา 7) การบริการทางด้านสาธารณสุข การ อาจเนื่องมาจากในช่วงฤดูฝนมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมพื้นที่บางแห่งของทางเทศบาลไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน และประชาชนในพื้นที่ยังให้ความสนใจในเรื่องสุขภาพ และการออกกำลังกาย ส่วนใหญ่อาศัยพื้นที่ว่าง ยังไม่มีสนามกีฬาในเขตชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา ตำแหน่งในชุมชน ลักษณะชุมชน และระยะเวลาที่อาศัยของผู้ที่ย้ายมาจากที่อื่นที่แตกต่างกัน มีความต้องการในยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองบ้านพรุไม่แตกต่างกัน

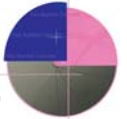
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอายุ อาชีพหลัก ชุมชน ระยะเวลาของผู้ที่ภูมิลำเนาเดิม (เกิดและเติบโตในเขตเทศบาล) ที่แตกต่างกันมีความต้องการยุทธศาสตร์ในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ตรงกับการศึกษาของสมคิด ภัคดี³ พบว่า เพศและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีระดับความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโครงการเพื่อความหวังใหม่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และสาธารณสุข ไม่แตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลกับการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่อยู่ในหลักการและเหตุผลบนพื้นฐานเดียวกัน

นอกจากนี้ยังตรงกับการศึกษาของอภิชาติ เชิดชัยภูมิ⁴ พบว่า ด้านปัจจัยบุคคล ได้แก่ เพศ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา และสถานภาพการสมรสไม่มีความสัมพันธ์กันกับความต้องการของประชาชนในการรับบริการของเทศบาลเมืองคูคต ยกเว้นอายุ ส่วนระดับการศึกษาที่สูง มีความต้องการในการรับบริการของเทศบาลเมืองคูคตมากกว่าระดับการศึกษาที่ต่ำ ส่วนระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชนในการรับบริการของเทศบาลเมืองคูคต และตรงกับการศึกษาของทองสวรรค ปัญญาวิจิตร⁵ พบว่า ระดับความต้องการของประชาชนต่อการดำเนินงาน

³ สมคิด ภัคดี: ความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโครงการเพื่อความหวังใหม่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. หน้า 165-167, 2537.

⁴ อภิชาติ เชิดชัยภูมิ: ความต้องการของประชาชนในการบริการของเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี, วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. หน้า 82-95, 2546.

⁵ ทองสวรรค ปัญญาวิจิตร: ความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การพัฒนาและบริหารตัวเมืองเวียงจันทน์, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. หน้า 83-33, 2549.

ของอพบ. แบ่งตามภูมิลำเนาในภาพรวมทุกด้าน ระดับมาก ประชาชนที่มีความแตกต่างกัน ในสภาพชุมชนและรายได้ และมีความต้องการ และการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจกล่าวได้ว่าสภาพพื้นที่ ในบริบทที่แตกต่างกัน มีปัญหาและความต้องการ เร่งด่วนต่างกัน ส่วนรายได้นั้นมีผลในด้าน ความคิดเห็นและค่าครองชีพประชาชน จึงให้ ความสำคัญในเรื่องนี้แตกต่างกันออกไป

ในส่วนของยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล เมืองบ้านพรุกกับความต้องการของประชาชนนั้น ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งตรงกับการศึกษา ของสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (10) พบว่าความต้องการของประชาชนและจุด มุ่งหมายของโครงการไม่ตรงกัน ทำให้ได้โครงการ ที่ประชาชนไม่ต้องการ แต่ไม่ตรงกับการศึกษา ของ ปรรณนา ทองศิริ⁶ พบว่าความสอดคล้อง ของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนกับ ความต้องการของประชาชนในการพัฒนาอยู่ใน ระดับปานกลาง อีกทั้งยังไม่ตรงกับการศึกษา ของ วิเชียร ชูเสมอ และคณะ (11) พบว่า ปัญหา ที่ประชาชนให้ข้อมูลในเวทีสัมมนากลุ่มสะท้อน ตรงกันทุกเวที ในแต่ละเวทีเห็นพ้องเป็นเอกฉันท์ และเป็นประเด็นปัญหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อาจเนื่อง มาจากการทำประชาสังคัมไม่ ครบคลุม ประชาชนทุกพื้นที่ ดังนั้นผลของยุทธศาสตร์ ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับประชาชน

จากผลการวิจัยนี้สรุปได้ว่า เทศบาลควร จัดเจ้าหน้าที่ตรวจเยี่ยมประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะทราบถึงปัญหาและความต้องการของ ประชาชน เนื่องจากประชาชนบางกลุ่มยังเข้า ไม่ถึงช่องทางร้องทุกข์ของทางเทศบาลในช่วง มียุงชุม เทศบาลควรจัดฟันสารเคมี เช่น ดีดีที เป็นต้น เพื่อป้องกันโรคที่มาจากยุง อีกทั้ง บางครัวเรือนไม่มีน้ำประปาใช้ต้องใช้น้ำบาดาล เนื่องจากความต้องการของประชาชนไม่ตรงกัน ทางเทศบาลควรเข้าไปช่วยเหลือและหาทางออก ที่ดีที่สุด บางพื้นที่ของเทศบาลไม่ปลอดภัย ควรมีตู้แดงและประสานกับตำรวจสายตรวจเพื่อ ป้องกันเหตุร้าย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้ ตรวจตราและลงบันทึกในจุดต่างๆ ที่มีตู้แดง เพื่อดูแลความเรียบร้อยในพื้นที่ และปัญหา น้ำท่วมไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน ส่วนมาก เป็นพื้นที่เดิมๆที่ประสบปัญหา ทางเทศบาล ควรประสานกับผังเมืองหาทางออกในการแก้ไข

เทศบาลควรเปิดช่องทางให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้ง่าย โดยการจัดกิจกรรมให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วม เช่น การจัดเวทีชาวบ้านหรือเสวนาชุมชน การจัด กิจกรรมเทศบาลพบประชาชน ในการจัดประชุม ของทางเทศบาลในแต่ละครั้งควรให้ตัวแทน ประชาชนเข้าร่วมการประชุม เป็นต้น

อีกทั้งประชาชนควรตื่นตัวในเรื่องของการ มีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นการรวมตัวเพื่อเสนอข้อ คิดเห็น โดยไม่ต้องรอกิจกรรมที่ทางเทศบาลจัดขึ้น

⁶ ปรรณนา ทองศิริ: ความสอดคล้องของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนกับความต้องการของประชาชนในการพัฒนา: ศึกษากรณีจังหวัดจันทบุรี, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. หน้า 62-74, 2547.

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป โดยศึกษาเปรียบเทียบความต้องการของประชาชนตามขนาดเทศบาลเปลี่ยนพื้นที่ศึกษาความต้องการของประชาชนกับความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ซึ่งอาจจะมีขนาดใหญ่ขึ้นเป็นระดับจังหวัดหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น รวมถึงศึกษากระบวนการทำยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารวิสัยทัศน์ และพัฒนาการของการวางแผนพัฒนา

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือจากหลายท่าน โดยเฉพาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยให้คำปรึกษาตลอดระยะเวลาในการศึกษา อาจารย์พูนศักดิ์ เงินหมื่น ที่ช่วยดูแลเรื่องสถิติการวิเคราะห์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฬาลักษณ์ พัฒนศักดิ์ภิญโญ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ ผู้ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ด้วยความเอาใจใส่ตลอดเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

1. สุเมธ แสงนิมนวล: ผู้นำนักพัฒนา :แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, กรุงเทพมหานคร. หน้า 1.
2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: คู่มือการติดตามและประเมินผลการจัดทำและแปลงแผนไป การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. หน้า 1, 2548.
3. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ: การบริหารและการจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปการเมือง. บี.เจ.เพลท โปรเซสเซอร์, กรุงเทพมหานคร. หน้า 50, 2546.
4. พันัส สิมะเสถียร: ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจบนความหลากหลายทางชีวภาพ. ว.เศรษฐกิจและสังคม 42:75-79, 2548.
5. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ: สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 2549. (ออนไลน์). [28 สิงหาคม 2549]. สืบค้นได้จาก <http://www.nesdb.go.th/plan10/data/.pdf>
6. เทศบาลเมืองบ้านพรุ: ประวัติความเป็นมา. (ออนไลน์). [24 พฤษภาคม 2548]. สืบค้นได้จาก http://www.banprucity.go.th/modules.php?name=bpabout_history
7. เรืองเดช ศรีวรรณและจิรพรรณ ชีรานนท์: รายงานการวิจัยเรื่องความต้องการและกระบวนการช่วยเหลือตนเองของชาวชนบท, รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 4-2, 2524.
8. อนันต์ เกตุวงศ์: รายงานการวิจัยเรื่องความต้องการของชาวบ้านหมู่บ้านหนองตาไก อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น, รายงานการวิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 100, 2532.
9. ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์แผนผังพัฒนากรุงเทพเขตบางเขน, รายงานการวิจัยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. หน้า 221-223, 2540.
10. สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์: รายงานการวิจัยเรื่องการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาจังหวัด, รายงานการวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. หน้า 274, 2539.
11. วิเชียร ชูเสมอ และคณะ : การศึกษาลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของประชาชนเพื่อการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง. 2547. (ออนไลน์). [19 กุมภาพันธ์ 2549]. สืบค้นได้จาก <http://webhost.wu.ac.th/pakpanang/city.asp>